

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Φύλλο εργασίας 3

Η αποστολή μας

Θα διερευνήσουμε τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι Μικρασιάτες πρόσφυγες, ιδίως στα πρώτα χρόνια της εγκατάστασής τους στην Ελλάδα, μελετώντας προφορικές μαρτυρίες προσφύγων (οι οποίες μαγνητοφωνήθηκαν από επιστήμονες). Στόχος μας να συλλέξουμε τα στοιχεία εκείνα που θα μας επιτρέψουν να φανταστούμε και να παρουσιάσουμε θεατρικά τον διάλογο που θα μπορούσαν να έχουν οι πρόσφυγες με τα εγγόνια τους, διηγούμενοι γεγονότα σαν και αυτά που παρουσιάζονται στις μαρτυρίες.

Η διαδικασία

1. Θα διαβάσουμε με προσοχή τη μαρτυρία που μας έχει δοθεί, και θα κρατήσουμε σημειώσεις για:
 - το περιεχόμενο της μαρτυρίας πολύ συνοπτικά,
 - τα συμπεράσματα στα οποία οδηγηθήκαμε για το είδος και τις αιτίες των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες,
 - τα συναισθήματα που φανταζόμαστε ότι τους προκαλούσαν αυτά τα προβλήματα.
2. Στη συνέχεια, θα προετοιμάσουμε (σε γενικές γραμμές) τον διάλογο μεταξύ ενός ηλικιωμένου Μικρασιάτη πρόσφυγα (παππού ή γιαγιάς) και του εγγονού ή της εγγονής του:
 - Ο ηλικιωμένος διηγείται κάποιο επεισόδιο (ή κάποια επεισόδια) που αναφέρεται στη μαρτυρία που μελετήσαμε σχετικά με τη στάση των Ελλαδιτών απέναντι στους πρόσφυγες του '22. Ο εγγονός ρωτά για τις αιτίες αυτής της στάσης και ο ηλικιωμένος προσπαθεί να εξηγήσει. Τον διάλογο κλείνει ο εγγονός ή η εγγονή με κάποιο σχόλιο/συμπέρασμα.
 - Κάποιο από τα μέλη της ομάδας θα αναλάβει τον ρόλο του προσώπου που έχει δώσει τη μαρτυρία που μελετήσαμε (δηλαδή θα θεωρήσουμε ότι η μαρτυρία δίνεται από κάποιον παππού ή κάποια γιαγιά) και κάποιο άλλο μέλος θα αναλάβει τον ρόλο του εγγονού ή της εγγονής αυτού του προσώπου. Η ομάδα δίνει ιδέες για τα εξής: α) ποιο γεγονός ή ποια γεγονότα θα διηγηθεί ο ηλικιωμένος, β) ποια είναι τα συναισθήματά του και γ) πώς εξηγεί τη στάση των ντόπιων.
 - Τα μέλη που έχουν αναλάβει τους δύο ρόλους αυτοσχεδιάζουν, βασιζόμενα σε αυτή την προετοιμασία.

συνέχεια →

**Μαρτυρία
Σαρούλας
Σκύφτη από το
Ερίκιοϊ. Κέντρο
Μικρασιατικών
Σπουδών, Η
Έξοδος, τόμ. Α΄,
Αθήνα 1980, σ.
122-123.**

«Έφυγε το βαπόρι καμιά φορά. Μας έβγαλε στη Χίο. Ψιχάλιζε, τι να κάνουμε, όλες οι πόρτες ήταν κλειστές. Οι Χιώτες φοβούνταν, δεν ξέρω. Κοίταγαν από πάνω. Εμείς, για να φυλαχτούμε απ' τη βροχή, στέκαμε στα ρέχτια. Συνεννογιούμασταν πως η Χίος δεν ήταν τόπος για ν' ακουμπήσουμε. Πήραμε από ένα ψωμί, ο καθένας νοιάζονταν για τον εαυτό του. Μπήκαμε σ' ένα μπακάλικο να ψουνίσουμε, πήραμε το 'να, τ' άλλο. Βγάλαμε να πληρώσουμε, ο μπακάλης δεν έπαιρνε τις παγκανότες, έλεγε: "Δεν περνάν αυτά τα λεφτά, δεν τα θέλω". Τι να κάναμε, αφήσαμε τα πράματα και φύγαμε. Όπως βγήκαμε, βρήκαμ' έναν αξιωματικό, αστυνόμο, θα σε γελάσω, κι είπαμε τι μας σύμβαίνει. Φάνηκε πρόθυμος και μας είπε: "Ελάτε δω, πάμε στο μαγαζί" κι εκεί είπε του μπακάλη: "Δεν μου λες, σε παρακαλώ, γιατί δεν τα παίρνεις αυτά τα λεφτά;". Τότε γύρισε σ' εμάς: "Βάλτε τα στην τσέπη σας", μας είπε, "πάρτε και τα ψούνια. Θα στα πληρώσω εγώ", είπε του μπακάλη. "Δεν ντρέπεσαι, δεν βλέπεις το κακό που πάθανε. Δεν λες πώς τα φέρανε κι αυτά ως εδώ;". Πήραμε τα ψούνια κι άρατες!

Έλα όμως που ψιχάλιζε και βράδιαζε; Στραφήκαμε στα περιβόλια, κάτω από τα δέντρα, εκεί δεν θα βραχούμε πια. Ήμερώσαμε. Σταμάτησ' η βροχή. Κουβαριασμένες η μια κοντά στην άλλη. Το πρωί τα μάσαμε πάλι και δρόμο για μέσα στη Χίο· ο ένας έλεγε να πάμε στη Θεσσαλονίκη, άλλος έλεγε θα πάμε στην Κρήτη. Τι να σου πω; Και το καλό το θυμάσαι και το κακό πολύ!

Πολύ καλοί άνθρωποι στη Σούδα. Μόλις μας είδαν, μαγείρεψαν σούπα με κρέας και μας μοίρασαν. Όποιος είχε τενεκεδάκι, πιάτο, κουβά, έπαιρνε και ψωμί και πήγαινε στους δικούς του, όποιος δεν είχε, έτρωγε και δα. Ύστερα μας πήραν όλον τον κόσμο με τα κάρα και μας πήγαν στα Χάνια. Όλους όσους βγήκαμε από το καράβι. Εκεί έγινε μια επιτροπή από γυναίκες κι άντρες και μας μοίρασαν, μας στέγασαν, όπου υπήρχε άδειος τόπος. Εμάς τους πατριώτες και τους συγγενείς όλους μας βάλανε σ' ένα καφενείο του μπιλιάρδου· ήταν μιανού που 'χε φύγει στην Αμερική και το επιτάξαν. Εκεί πια θαρρείς πως ήμαστε μικρά παιδιά και παίζαμε σπιτάκια, η μια έπιασε τη μια γωνιά, τη χώρισε με καρέκλες, η άλλη την άλλη, η άλλη την άλλη κι άλλη πήρε το τραπέζι του μπιλιάρδου και το 'κανε κρεβάτι. Μια γειτόνισσα μας έφερε σφουγγαρόπανο και κουβά να καθαρίσουμε· μας πήρε στο σπίτι της να λουστούμε. Ξέρεις πώς ήμασταν; Μας έφερε πηρούνια, πιάτα, το 'να, τ' άλλο. Μείναμε οκτώ μήνες. Η επιτροπή μάς έφερε σκεπάσματα, κουβέρτες, ρούχα που μάζευε από εράνους. Όσοι ήταν λίγοι, τους δίναν όσπρια και μαγειρεύανε, όσοι ήταν πολλοί τους πήγαιναν συσσίτιο· ήταν πολύ καλός κόσμος, μα δουλειά δεν είχε, τι να κάνουμε... Πλέκαμε νταντέλες, κάναμε μπουτουινιέρες ψευτοδουλειές. Παίρναμε λίγα, δε μας φτάναν. Ήρθε ο καιρός να μαζευτούν οι ελιές· τέλος πάντων. Γύριζαν οι χωριάτες, όπου ήταν μάζωξη από πρόσφυγες και τους λέγαν: "Άντε, θα μαζέψετε ελιές, θα φάτε, θα πιείτε, θα πληρωθείτε". "Άντε θα πάμε". Μόνο μια έγκυος και μια που δε μπορούσε, όλες οι άλλες πήγαμε. Μπήκαμε στα κάρα και πήραμε το δρόμο· ήταν μακριά, φτάσαμε νύχτα. Ούτε φως, ούτε τίποτα· ξέρεις τα χωριά. Τι να κάνουμε, αν αγαπάς. Μας χώρισαν σε δυο μερίδες· οι μισές σ' ένα αφεντικό κι οι μισές σ' ένα άλλο».